

OPIEKUN KATOLICKI

Nr 23.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XVI.

Bytom (Beuthen O./S.) dnia 20 marca 1889.

„Opiekun Katolicki”, (dawniej „Gazeta Górnoszląska”) wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartałowa wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego” w Bytomiu (Beuthen O./S.), Dyngosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wrocławiu Rudolf Mosse oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frenkler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francję A. Sławiński Paris Rue Véseléy Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom, dnia 19 marca.

Pisma niemieckie w Berlinie podają wiadomość z Ameryki północnej, że nowy prezydent amerykański Harrison wcale nie zdaje się być takim przyjacielem pokoju i Niemców, jak to sobie obiecywano. To też między Amerykanami odzywają się teraz bardzo śmiało głosy za wojną o wyspy Samoa. Na tych wyspach są Niemcy za innym królem, niż Amerykanie. Od kilku miesięcy jest tam o to wojna. W jednej bitwie padło coś 37 Niemców. Pan Bismark nie chciałby doprowadzić do większego rozlewu krwi i pragnął w dobry sposób porozumieć się z Ameryką i Anglią. Więc zaprosił Amerykę i Anglię na naradę, czyli konferencję do Berlina. Konferencya będzie, ale kto wie, czy się na co zda, bo Amerykanie odzywają się teraz coraz głośniejsze za tem, żeby Niemców w ogóle z tych wysp wypędzić i wojnę na morzu z nimi rozpocząć.

Rząd Stanów Zjednoczonych zamianował już reprezentantów na konferencję w sprawie wysp Samoa w Berlinie odbyć się mającą; przybędą oni do Berlina w pierwszych dniach kwietnia, i w tym czasie rozpoczną się posiedzenia. W kołach decydujących, tak niemieckich, jak angielskich i amerykańskich przeważa zdanie, że konferencya usunie wszelkie sprzeczności w sposób zadawalniający. Do licznych nieprzyjaciół Niemiec, jacy się w ostatnim czasie pojawili, należy amerykański admirał Porter. W rozmowie z redakto-

rem dziennika waszyngtońskiego „Star” o kwestyi samońskiej oświadczył Porter: „Jesteśmy obecnie słabemi na morzu, mam jednakże sposób, jak sobie pomódz możemy, by Niemcy ubezwładnić do czasu, kiedy się przygotowujemy. Mamy dosyć zasobów przy małych podatkach, by móc poprowadzić wojnę podjazdową, zanim się uzbroimy i możemy wytwory przemysłu niemieckiego ze Stanów Zjednoczonych wykluczyć. W razie gdyby Niemcy chcieli nas blokować, natenczas najpóźniej w dwóch miesiącach mielibyśmy u siebie flotę angielską, któraby nad brzegami naszymi broniła interesów handlu angielskiego. Francya miałaby także wielki interes w tej sprawie. Porter proponuje, ponieważ nie wierzy w załatwienie pokojowe sprawy samońskiej, aby zużyto 50 milionów dolarów na zakupno ciągnionych dział w Francyi i w Anglii. W dwóch miesiącach można będzie taką improwizowaną flotą zniszczyć zupełnie handel niemiecki.

wszystkie te ptaki w jesieni i na wiosnę okazują pewną niespokojność i nieukontentowanie z niewoli, czego w innej porze roku u nich się nie dostrzega. Instynktem podróży wiedzione, zawczasu się na tę podróż przysposabiają, starają się bowiem o nabycie własnego tłuszczu, a potem przed samą podróżą napychają sobie podgardla żerem, aby mieć zapas na kilka dni.

Mylne jest mniemanie, że jaskółki u nas pozostają przez zimę w błotach i trzęsawiskach, nawet na dnie jeziora, a bociany na trzęsawiskach. Wszystkie one odlatują, ale nie wszystkie do krajów zamorskich. Nasze ptaki odlatują głównie do Hiszpanii i do wybrzeży północno-zachodnich Afryki. Do Azji i do Egiptu ptaki nasze nie lecą; spostrzegają tam wprawdzie gromady ptaków wędrownych, ale sławni ornitologowie (badacze ptaków) dr. Brehm z Berlina i dr. Palman z Helsingforsu przekonali się, że do Egiptu te rodzaje nie przylatują, które u nas przebywają. Są to ptaki z północnej Azji. Kierunek wędrówki ptaków w starym świecie, t. j. w Europie jest południowo-zachodni, w nowym świecie południowo-wschodni.

W Berce nad Werrą schwytano bociana i przywiązano mu znak do szyi. Zauważono, że bocian ten odleciał z innemi dnia 20 sierpnia 1888 r., a dnia 24 sierpnia zabito go w Katalonii (w Hiszpanii), przelatywał zatem dziennie 40 mil. Nie zawsze jednak tak szybko idzie podróż powietrzna; przeszkodą są góry i prądy powietrzne. Głównie, gdzie się da, lecą one w kierunku biegu rzek, jeśli ten kierunek jest wspólny z wytkniętym celem podróży ptaków. Szerokość tej wędrówki rozciąga się pasem od Paler-

Wędrówka ptaków.

Nasze ptaki wędrowne dokąd się udają? Dla czego ptaki wędrują? To pytanie zadawał sobie już niejeden naturalista i nabyto ogólnego przekonania, że ptaki obdarzone są od przyrody wewnętrznym pociąganiem do podróży — dowodem tego nawet ptaki schwytane za młodu i przetrzymywane w klatkach w odosobnieniu od innych —

podobnej matki. zobacz ją, jak zawisa nad kołyską, w której już martwa leży dziecina! Zobacz ją, jak płacze, ręce załamuje, jęczy, nie je, i nie śpi, jak skargi i żale rozvodzi!... I spytaj serca własnego, czemu ono chce nie chcąc z tą kobietą współcierpić? Ono ci odpowie:

— To matka! ona ukochane dziecko straciła!

I nie zdziwisz się boleści jej duszy, nie lekceważysz jej cierpień, nie wyszycisz jej narzekań! I z nią zapłaczesz, i dla niej słów pociechy nie pożałujesz!... Gdy ona ręce załamie płacząc rzewliwie, — w twojem oku iza współczucia zaświeci! Gdy ona jękiem boleści swą i cierpienie okaże, gdy ją siły opuszczą — ty ramieniem swoim wesprzeć ją jesteś gotów! Gdy ona klęknie do modlitwy, w niej czerpiąc mężtwo dla swej znękaney duszy — ty obok niej uklęknie, i z pierśi twej jęk prosby wleci w niebiosy:

— Boże! pociesz tę nieszczęśliwą matkę!

Tak czuję ja, tak i wy pewno, o! czytelnicy moi!...

Tylko krzyków rozpacz i bluźnierstw pojąć i zrozumieć w chrześcijanach nie mogę.

— Czemu mnie Boże tak ciężko karzesz! — cożem ci zawinił? za jakież grzechy tak wielkie na mnie zsyłasz cierpienie? albo:

— Czy Cię, Boże, nie ma na niebie? tyle złych dzieci trzymasz na plagę ludziom, a moją dobrą dziecinę mi zabierasz! — albo:

— Inni ludzie tak wiele mają dzieci i wszystkie im żyją, a mnie to jedno umarło!

Tak, lub podobnie rozpaczają i bluźnią przeciw Bogu bardzo często stroskane matki lub ojcowie! I rozpaczają bez końca i tylko plagę Bożą w śmierci dziecięcia swego dopatrują, i zbyt niemu smutkowi się oprzeć nie potrafią, i nieraz zlorzeczając i trując się, zapominają o innych swych dzieciach i woli Bożej z uległością poddać się nie chcą!...

O, Abrahamie! Jakież ty jesteś przesłizczny wzór dla wszystkich zbolalych ojców i matek!... Abraham był dobry, święty, na pomstę nie zasłużył nieba! I gdyby jemu Izaak, synu jego umarł tylko!... Od niego Pan Bóg większej zażądał ofiary. Jego Bóg wezwał, by sam, własną ręką poświęcił Mu syna swojego. Był to jedynak ukochany przez ojca! a jednak Abraham nie waha się i chwilki. Na głos Boży budzi się ze snu, zabiera Izaaka, obciąża go drzewem, na jakim miał być ofiarowanym i spieszy na górę Morya. Jak bolesna w dredze rozmowa ojca z synem:

— Ojciec mój! zagadnie Izaak.

— Czego chcesz, mój synu? — odpowie Abraham.

— Otóż wprawdzie jest tu ogień i drebka, ale gdzież jest ofiara całopalenia!...

I szli dalej. Serce ojcowskie bolało, krajało się w kawałki. A jednak nic go powstrzymać

Zdanie się na wolę Bożą.

O tem stósownie teraz pomówić, zwłaszcza że w rozpamiętywanej Męce Pańskiej uwidatnia się słowo Zbawiciela: „Nie moja wola się stanie, ale Twoja.” Ni-stety postępowanie nasze nie zawsze odpowiadają temu.

Czyście kiedy patrzyli czytelnicy na matki rozżalone i zbolale zgonem ukochanych swych dzieci? Jam nie raz na nie ze iza współczucia spoglądał, ze smutkiem ich skarg i żalów słuchałem! Matka, nie podobna, by nie czuła boleści rozłąki z drogiem dziećciem swoim! Ona je zrodziła, własną wykarmiła piersią, własnym ogrzewała łonem; tyle lez nad jego kołyską wylała, tyle nocy przy niem bezsennych spędziła, tyle w niem nadziei na przyszłość pokładała... Dziecię dla matki to skarb droższy nad złoto, nad bogactwa wszelkie! I jakże nie ma płakać, gdy to dziećcię utraci, gdy wszystkie swe nadzieje rozwiane spostrzeże! Gdyby mogła ostatnią sprzedać szatę i koszulę, świata się wyrzec, krwi z serca utoczyć — na wszystkoby się poświęcić gotowa, aby uratować od śmierci swe dziećci!... O! przypatrz się, ciekawy czytelniku, obrazowi

mo do Gibraltaru. Od nas odlatują ptaki pojedynczo, a potem coraz dalej gromadzą się w całe wielkie stada.

Nasze jaskółki, bociany, pliszki, przepiórki i drobne śpiewające udają się do wnętrza Afryki, ale tam nie idą na pary, ani nie ścielą gniazd. Dotąd nie znamy granic ich przebywania i dopiero się dowiemy, gdy Senegambia i Sudan będą zbadane.

Część naszych ptaków pozostaje w Sardynii i to zięby, skowronki, gołębie i ptaki błotne. Jaskółki najdalej się rozszerzają: od Sycylii do Madery. Pozostają także w Hiszpanii sokoły, orły, pliszki, kosy i przepiórki.

Każdy z ptaków wie dokładnie, gdzie dla niego żer najodpowiedniejszy. W okolicy błotnistej północnej Afryki najprzód przybywa pirol i jaskółka; potem niezliczone stada innych ptaków, aż słońce zaciemniają. Przy jeziorach okolicy z ryżem wyglądają jak błota, w nich roi się od stoniek, czapli, żurawi itp. ptactwa błotnego; wieczorami zaś gęsi, kaczki, mewy i t. d. wylatują z wody i idą na żer. Wrzask, pisk jest tam niesłychany, każde obiera miejsce dla siebie, odcinając się jedno drugiemu; potem przybywają ptaki żarłoczne, które przepelniały lasy, i napadają ptactwo błotne, gdzie się rozpoczyna bezustanna o życie walka. Drapieżne ptaki w tych ściśniętych kolumnach ptactwa bezbronnego łatwy znajdują połów.

Ptaki afrykańskie nie wędrownie budują sobie jednocześnie gniazda, nie troszcząc się wcale o przybyszów. Tak upływają miesiące, aż za zbliżeniem się naszej wiosny i te ptaki tam czują, że nadszedł czas ich podróży z powrotem.

W lutym nikną tam w Afryce, bo upały wysuszają wszystko. Żar słoneczny ten sam tam skutek wywiera, co u nas zima. W kwietniu już tamte okolice puste, a u nas się ożywiają. I tak idzie z roku na rok. (Wielkp.)

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin.—Z pruskiej Izby poselskiej.—Poseł Letocha żalił się, iż w diecezji wrocławskiej na blisko 1,000 kapłanów tylko 18 urzęduje jako

nie zdołało. Bóg chciał odeń ofiary — on ją składa Bogu ochotnie! Już stos przygotowany, ogień gotowy, Izaak na stosie związany i rozciągnięty! Już Abraham dobył miecza z pochwy, by nim przeszyć serce dziecięcia — chwilę jeszcze, a bolesna ta ofiara dopełniona zostanie! Ale Bóg przyjął już to przygotowanie za samą ofiarę. Znał Pan serce wiernego i posłusznego sługi — więcej go nie doświadczaj i uwalnia od ostatniego ciosu, powstrzymuje w wykonaniu bolesnej ofiary, i w miejscu syna, rozkazuje przez anioła zabić na całopalenie kozła, który w tej chwili rogami zaplątał się w gałęziach ciernistego krzaka. O! ileż to błogosławieństw i pociech Bożych spłynęło w serce Abrahama za jego posłuszeństwo i ofiarę! jako jego chęci ocenione w niebie zostały!...

O! matko! ojczel z twego dziecka możeby hańba w późniejszych latach na cię spłynęła i w starszym jego wieku możebyś stokroć cięższych przezeń doznał boleści. Bóg was ochrania może od łez na starość, od sromoty, od ciężkich zawodów. Bóg wreszcie, może jak Abrahama, waszej doświadczaj cnoty i uległości!... Więc natchyl ojczel, matko, swego czoła przed wyrokami nieba, przyjm zgon dziecięcia twego jako krzyż pański i powtórz nie tylko usta, ale i sercem słowa codziennej modlitwy: — Bądź wola Twoja!...

powiatowi inspektorowie szkólni i to w obwodach z ludnością przeważnie protestancką. Za to w obwodzie opolskim na 400 księży ani jeden nie ma tego urzędu.—Podobne skargi wypowiada poseł Krebs z Warmii i ks. kanonik Neubauer, poseł polski z diecezji chełmińskiej. Tam ludność katolicka i protestancka prawie jest równa co do liczby, ale na 34 inspektorów powiatowych najwięcej 10 jest katolików. Co się tyczy inspektorów lokalnych, to na ogólną liczbę 294 księży katolickich jest tylko co 28 inspektorami, a pasterów protestanckich przeszło 106, a reszta właściciele, wójci, nadleśnicy itd., po największej części protestanci. To musi ludowi katolickiemu dać powód do niezadowolenia.

W trzecim czytaniu przyjęto projekt o ulżeniu ciężarów szkolnych z kasy państwa nie według rady komisji, lecz według woli rządu. Teraz rząd będzie płacił dla nauczyciela w jednoklasowej szkole 500 m. rocznie, dla drugich nauczycieli po 300, a dla nauczycielek po 150 m.

AUSTRYA.

Sily wojskowe, rozłożone w Galicyi, niebawem powiększone zostaną prawie o cały korpus. Dotąd w Galicyi stały dwa korpusy; główną kwaterą pierwszego (ks. Windischgratz) jest Kraków, drugiego (ks. Wirtemberski) Lwów; otóż teraz znaczna część korpusu berneńskiego ma się przenieść do Galicyi z główną kwaterą na najwyższym strategicznym punkcie Galicyi, w Przemyślu.

ANGLIA.

Z Londynu donoszą do „Berliner Tageblatt“, że następca tronu angielskiego ks. Wales na zaproszenie cesarza niemieckiego, zjedzie do Berlina około świąt Wielkanocnych. Przyjazd ks. Wales do Niemiec, zapewne ma związek z sejsem angielsko-niemieckim, o którego zawarciu, jak to już donosiliśmy, stara się usilnie ks. Bismark.

WŁOCHY.

Rzym. W sobotę 2 marca obchodził Ojciec św. 11-tą rocznicę koronacji na Papieża, oraz wstąpił w 80 rok życia. Dla tego zebrali się wszyscy kardynałowie w Watykanie i na uroczystym posłuchaniu w ich imieniu kardynał Monaco la Valetta odczytał adres z powinszowaniem Ojcu św. Kardynał powiedział między innymi, że całe kolegium św., to jest wszyscy kardynałowie stoją mocno i wiernie przy namiestniku Chrystusa, w którym razem niejako jedną tworzą rodziną, która podziela tak troski jak i radość ze swym zwierzchnikiem.

Leon XIII dziękując oświadczył, że to przywiązanie kardynałów wielką mu jest osłodą, pociechą i wzmocnieniem wśród tylu przykrości, jakie on i Kościół św. znosić musi ustawicznie. Z bólem też wspominał, jak we Włoszech coraz więcej trudności stawiają jego pracy apostolskiej i że dla swobodnego jej wykonywania potrzebna niezawistość zupełna Stolicy św.

SZWAJCARYA.

W kantonie tessińskim zaszły zaburzenia wskutek tego, że rząd związkowy unieważnił wybory; w celu uspokojenia rozruchów wysłany został początkowo sam tylko pułkownik Borel, później jednak okazała się potrzeba wyprawienia paru bataljonów wojska.

— Z Bernu donoszą, że krążą tam pogłoski, iż rada związkowa wysłała zapytanie do europejskich państw, trudniących się przemysłem, czyby przystąpiła przedstawiciele na zebranie, które ma obradować nad ważnymi pytaniami, tyczącymi się międzynarodowej ustawy o opiece dla robotników i ułożeniu programu, którego wykona-

niem zajęłyby się później poszczególne mocarstwa. Zebranie ma się odbyć w sierpniu.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. Od kilku dni bawi w mieście naszym **Circus Born'a**. Pomimo zaś tego, że dotychczas nie doszło nas jeszcze ogłoszenie, dające Szanownym Czytelnikom naszym wyobrażenie o składzie i rozmiarach tegoż, nadmienić możemy, że dotychczasowych kilka przedstawień wypadły bardzo dobrze ku ogólnemu zadowoleniu. O tem będziemy mieli sposobność więcej jeszcze donieść.

— Polskie 10-cio-groszówki — które w pograniczu dość są w obiegu — z dniem 1 kwietnia tracą swą wartość w Rosyi. Aby więc nie mieć straty niech każdy przed 1 kwietniem takowych się pozbędzie.

— Nie Szyplowo — jak rozgłaszano — ale raczej *Stawoszewo* sprzedano komisji kolonizacyjnej, a sprzedał je p. Taczanowski, od dawna chorobą złożony. Właściciel Szyplowa nazywa się także p. Taczanowski. Jestto dawniejszy prezes Koła polskiego w Berlinie, doskonały gospodarz i bardzo dobrze rządzący się obywatel. Daj nam Boże takich gospodarzy i obywateli jak najwięcej, jak dziedzie Szyplowa, a bodaj czyby wtedy komisja kolonizacyjna była i mogła być między nami.

— Listowi na wsi są zobowiązani — przypominać ponownie — przyjmować od ludności wiejskiej przesyłki wartościowe, rekomendowane listy, przekazy pocztowe, *prenumeratę na czasopisma*, zwyczajne paczki itp. Przedmioty te winni zapisywać w osobnej książce, albo też przedłożyć tę książkę osobom wysyłającym, które same przesyłkę zaciągają. Listowi ci są również zobowiązani przedłożyć tę książkę osobom interesowanym do skontrolowania, czy przesyłka dokładnie zapisaną została.

β Niem. Piekary. Tutejszy 2-gi wikary ks. Ronczka, zachorował na tyfus.

δ Tarnowskie Góry. Według ustanowionych przez tutejszy magistrat dat jarmarków na rok 1890, nastąpiły następujące zmiany. I tak: zamiast 19 będzie 27 maja, a zamiast 7 będzie 14 lipca.

+ Mysłowice. Tutejsza wdowa Kastner sprzedała swą aptekę Schindlerowi z Laurahuty, za cenę 210,000 M.

o W Raciborzu straszne się wydarzyło nieszczęście w fabryce gwoździ p. Samoje i Comp. W środę 6 b. m. chciał 16-letni uczeń Jan Długosz z Ostrogu zdjąć pas rzemienny z koła, podczas gdy maszyny były w ruchu. Przytem pochwycił go koło, rozszarpało głowę, urwało jedną rękę, połamało nogi, a druga ręka wisiała tylko na kawałku skóry. Nieszczęśliwy zaraz ducha wyzionął.

— W tych dniach skazano tu pewną handlarzkę dziewcząt na 1 rok i 3 miesiące więzienia za to, że pewną dziewczynę górnośląską, której wskazać miała służbę, przehandlowała do Węgier, do domu rozpusty. Dziewczyna zajęchała na miejsce i tam dopiero się przekonała, że wpadła w sidła; pisała do rodziny, ale handlarzka listy podbierała, aż rzecz wyszła na jaw.

▽ W Nysie oddano katolicki kościół św. Krzyża, który swego czasu zabrali byli byli starokatolicy do swego użytku. Starokatolicy dostali za to dawniejszy kościół garnizonowy. W czwartek o godzinie 8-ej rano miała się odbyć w kościele św. Krzyża pierwsza Msza św.

§ Opole. Koszta kanalizacji górnej Odry wynosić będą 1,610,000 mrk. Koszta te pokryją: prowincjalna kasa 200,000 m., miasto Wrocław 550,000 m., a resztę więksi właściciele majątków.

» We Wrocławiu pojawiły się fałszywe 50-fenygówki. Nie mają one żadnego dźwięku, a kolor ołowiu.

Rozmaitości.

* W pobliżu miasta Jarocina widziano w dniu 9 b. m. po południu, nadlatujące z ciepłych gęsi. Kilku członków tamtejszego klubu strzeleckiego schwyciło za fuzy i ubiło 6 sztuk. Naciągają już także czajki i szpaki.

* W obwodach galicyjskich Mielca, Wieliczki i Rzeszowa powstała powódź skutkiem silnych zatorów w rzekach, wpływających po prawym brzegu Wisły. Z Wieliczki donoszą, że w gminie Grabie zatory lodowe tak duże, że skutkiem tego woda zalala wsie Brzegi i Przewóz. Pod Jasionką, w Rzeszowskim zator spowodował zalanie wsi Jasionki, Łukawca i Wulki.

* Uszanowanie dla procesyj katolickich. Rolnik Sackarnot z Brochlerbeck w Westfalii skazany został przez sąd ławniczy w Ibbenbüren na karę 25 mrk., ponieważ zrzucił on pastrowi ewangelickiemu Feldermannowi podczas procesyj kapelusze z głowy. Skazany założył przeciw temu wyrokowi rekurs do izby karnej w Monasterze. Stwierdzono w instancji rekursowej, że Sackarnot nie zrzucił pastrowi kapelusza z głowy, lecz że uczynił ręką taki ruch, że kapelusz zesunął się pastrowi na twarz. obrońca oskarżonego zwrócił głównie uwagę na to, że jest szczególniejszym obowiązkiem duchownego, przeciwieństwa religijne łagodzić, i to głównie tolerancją postępowaniem; jeżeli obwiniony nieco dalej się posunął, to powinien być mimo to od winy i kary uwolniony, ponieważ jako katolik występował w uprawnionym interesie. Prokurator przemawiał za ukaraniem obwinionego nadmieniając, że pastora nie obowiązuje, oddawać pokłon na drodze publicznej temu, co on ze swego stanowiska nie uważa za pokłonu godne. Sąd uchylił jednakże wyrok sądu ławniczego i uwolnił obwinionego od winy i kary.

* Nowa wieża Babel, tj. żelazna wieża Eiffla, o której już tylokrotnie wspomnieliśmy, na wystawie paryskiej jest na ukończeniu. Do wieży tej użyto 14 milionów funtów żelaza w kawałkach, wyrobionych w fabryce z taką dokładnością, że je monterzy tylko zestawiają, śrubują i nitują. Z dołu oko zaledwie dojrzy robotników, pracujących u wierzchołka, a wydają się, jak czarne punkciki. Ciężar spuszczonej z wierzchołka, spada na dół dopiero gdy się doliczy do 8, a więc spada 8 sekund; łatwo sobie praktycznie wysokość tę przedstawić. Z najwyższej galerji będzie można oglądać Francję na okół od wieży w promieniu na 65 kilometrów odległości. Wieża Eiffla podzielona na kondygnacje, na których urządzone będą cztery restauracje; jedna z nich obejmować będzie 250 stolików i do tych jeszcze krzeselka dla gości. Łatwo sobie wyobrazić jej obszerność. Niejeden ze zwiedzających tę wieżę w czasie wystawy nie dostanie się na najwyższą galerję bez zawrotu głowy.

* Benjamin Harrison, nowy prezydent Stanów Zjednoczonych Północnej Ameryki, liczy 57 rok życia, urodził się bowiem w roku 1833. W prostej linii jest potomkiem Tomasza Harrisona, który podpisał był z innymi wyrok śmierci na Karola I., króla angielskiego, za co następnie, ze zmianą okoliczności po śmierci Kromwela, skazany został na powieszenie, poewiarto-

wanie zwłok i wrzucenie do Tamizy. Rodzina straconego po tej egzekucyj opuściła Anglię i wyemigrowała do Ameryki, gdzie następnie jeden z potomków Tomasza, zasłubił wnuczkę księżniczki Pocahontas, córki Pawhatau Sachem, króla jednego z pokoleń czerwonoskórych królów. Syn z tego małżeństwa Benjamin Harrison walczył o niepodległość Stanów, podpisawszy jeden z pierwszych słynną deklarację odcierania się od Anglii. Był to pradziad; a syn owego Benjamin, dziad dzisiejszego był także prezydentem republiki. Dwudziesty trzeci z kolei naczelnik rządu Stanów Zjednoczonych kończył szkoły w Cincinnati, a uniwersytet w Miami, w stanie Ohio. W dwudziestym roku życia ożenił się z panną Carie Scott, córką pastora, a w następnym, 1854 r. osiadł w Indianopolis jako adwokat i dzięki swym zdolnościom i pilności, szeroką wkrótce zdobył klientelę. W r. 1862 podczas wojny domowej, gdy armia związkowa zaczęła ponosić klęski jedna po drugiej, i gubernator Indyan wydał odezwę do partyotów, którzy jeszcze nie służyli w wojsku, Benjamin Harrison, jeden z pierwszych rzucił wyrobione stanowisko, dom, żonę i dwoje dzieci i zaciągnął się w szeregi armii północnej. W nowym zawodzie tak rozwinął przynioty i tak wielkiem odznaczał się mężstwem, że wkrótce z porucznika został generałem brygady i do ostatecznego zwycięstwa niemało się przyczynił. Po skończonej wojnie wrócił do swych zajęć prawniczych i zyskawszy zaufanie i szacunek współobywateli, wybrany został w r. 1880 na gubernatora Indyan, a w następnym zaraz na senatora.

* Egzekucye w Hiszpanii. Rzadko kiedy zdarza się, aby skazany przez rządy hiszpańskie na śmierć zbrodniarz był istotnie straconym, zawsze bowiem znajduje jakiegoś przyjaciela, który swym osobistym wpływem, lub przez stósunki potrafi wyjednać skazańcowi ulaskawienie. W tych dniach jednak w mieście Almeria miał być ścięty zbrodniarz, który nie posiadał żadnych zgoła protektorów. Dzień stracenia był już oznaczonym, kat przybył już nawet do Almerji, mimo to jednak nie można było wykonać egzekucyj, gdyż kat... nie przywiózł z sobą topora. Ktoś wykradł mu go zrzęcznie z walizki podróżnej.

* Angielskie hotele. O rozmiarze i skali, na jaką urządzone są hotele w Londynie, może dać pojęcie kilka następujących szczegółów.

Na zabudowanie hotelu „Métropol“, w którym w nocy, poprzedzającej jubileusz królowej, spało 1,000 osób, użyto sześciu milionów cegieł i 11,000 ton żelaza. Budynek ten ma 10 pięter, 500 osób może się tam pomieścić przy jednym stole. Wychodzi tam rocznie 300,000 funtów mięsa, 44,000 funt. masła, 460,000 jaj i 75,000 kwart mleka i 22 milionów galonów wody. Piwnice mogą pomieścić 60,000 tuziów butelek. W hotelu tym Adelina Patti zajmuje zazwyczaj podczas pobytu w Londynie apartament, będące dokładną kopją apartamentów Maryi Antoniny w Fontainebleau; składają się one z sali jadalnej, salonu, dwóch sypialni i łazienek i kosztują 6 funt. 10 szyl., czyli 136 mrk. na dobę.

Hotel „Victoria“, pokrywa czwartą część akru, ma 500 pokojów i 220 ludzi służby. Dochody tego olbrzymiego zakładu wynoszą rocznie 120,000 funt. szterl., t. j. 2,460,000 mrk., co zaś do rozchodów, dość powiedzieć, że mięso kosztuje 780 funt., drób 320 funt., ryby 265 funt. ostrygi 50 funt., jaja 60 funt., ser 50 funt., 90 funt. mleko i śmietanka, 60 funt. szynka, 75 funt. ozory, 20 funt. sosy, 30 funt. lód, 900 f. cygara. Odpowiednia jest także ilość bielizny stołowej: 7,000 serwet, 500 obrusów. Pranie kosztuje miesięcznie 200 funt. Codziennie z kuchni wychodzi 10 tysięcy półmisków.

W „Grand hotelu“ kuchnią zawiaduje Piotr Lecomti, szef cesarza Napoleona III-go w Tui-

leryach, pensja jego jest prawdziwie ministeryalna, wynosi bowiem 4,000 funt. Same przybranie stołów kwiatami kosztuje tu rocznie 1,000 funtów. Czyszczenie obuwi odbywa się za pomocą elektryczności w przeciągu 1 1/4 minuty parą. Najprzód ręcznie chłopcy smarują je szuwaksem i ustawiają następnie do maszyny; za ciśnięciem guzika, szczotki zostają puszczane w ruch i obiegając obuwię, nadają mu piękny glans. W ten sposób codziennie czyści się 400—600 par. Właściciele powyższego zakładu wznoszą w Brighton, hotel, który będzie największym nie tylko w całej Anglii, ale w całej Europie — trzy ulice zostały w tym celu rozrzucone, pokryje on sobą dwa akry gruntu.

* W jaki sposób można stomarkówkę stracić, o tem pisze „Preuss. Litt. Ztg.“: na jarmarku w Gombinie sprzedał pewien rolnik wołu i otrzymał zań stomarkówki papierowe, który położył chwilowo na grzbiecie wołu, żeby sięgnąć po portmonetkę. W tej chwili jednak wół skrzył głowę, by się polizać po grzbiecie, przyczem zliznął jedną stomarkówkę i połknął ją. Poszkodowany otworzył mu pysk i wioził rękę do przeliku, ale zguby już nie odzyskał.

(NADESLANO.)

Hamburg, 15 grudnia 1888.

W interesie cierpiącej ludzkości uważam sobie za obowiązek donieść Mu, że ja po użyciu 10 flaszek Warner'a Safe Cure, od mych ustawicznych cierpień, które trwały około lat 9, i wyniszczyły me siły, a do tego często przystępowało ubzdławienie prawej części twarzy, całej strony ciała po lewej stronie itp. — nareszcie nastąpiło całkowite sparaliżowanie i cierpienia całego ciała, wstrzymywania się odohodu uryny, połączone z wielkimi boleściami, miganie się przed oczyma, a to także wpływało na organa myślenia i wymowę, a pomimo tak rozpaczliwego położenia całkiem wyleczony zostałem. W długim tym czasie cierpień byłem także leczony przez różnych lekarzy, lecz nadaremnie, tak, że z wiosną 1887 roku musiałem nastąpić pensjonowanie mnie jako urzędnika, pomimo dopiero 45 roku życia. Zasyłając Ci zaenypanie H. H. Warner moją serdeczną podziękę i zapewnienie wielkiej wdzięczności, upraszam łaskawie wiadomość tę rozgłosić w pismach w interesie cierpiącej ludzkości. Do wyjaśnienia tej sprawy zawsze gotów.

Z uszanowaniem

H. G. Boness, pens. urzędnik policyjny.
Weiden-Allee 59.

Orzeczenia znawców

na miód kasztelański i Tokaj lipcowy
J. N. JABCZYŃSKIEGO.

Smak miodu Kasztelańskiego jest naturalnym smakiem miodowym. Prócz tego ma on rzeczywiście aromatyczny smak owocowy. Rozbiór chemiczny wykazuje ogólnie, że miód ten dorównywa dobroci słodkiego wina węgierskiego, którego słodczy przeważnie miodem zastąpiona, w mniejszości tylko, cukru z trzojny eukrowej posiada chociaż zaprzężyć się nie da, że i ta jest także tylko normalną częścią miodową. Przedłożony mi wyrób odpowiada zupełnie wszystkim wymaganiom, jakie dobry miód do picia mieć powinien.

Dr. C. Bischoff,

zaprzyjęzony chemik królewskich sądów w Berlinie.

Przedłożony mi do smakowania Tokaj lipcowy pana Jabczyńskiego jest wyborny, mianowicie No. 2 i 3. do użytku tak zdrowym jako i chorym przeciw kaszlu i wycończeniu na siłach bardzo skutecznym i takowy będą polecał.

Dr. Przybyłowski, w Inowrocławiu.

Główny skład tegoż miodu kasztelańskiego i lipcowego na Śląsk-górny ma R. Bulski w Bytomiu (Beuthen O/S.), ulica Gliwicka.

Jednym z najlepszych środków na kaszel jest ogólnie ulubiony środek przez lekarzy gorąco polecany Dr. R. Book'a Pectoral (Hustenstiller) do nabycia w pudełkach po (60 karmelków) za 1 M. we wszystkich Aptekach.

DLA GŁUCHYCH

Pewna osoba, która prostym środkiem od 28-letniej głuchoty i szumu w uszach wyleczoną została, jest gotowa, opis tego środka w języku niemieckim tyczącym sobie tego bezpłatnie przesłać. Adr.: J. H. NICHOLSON, Wien IX, Kolingasse 4.

Kurs pieniężny.

Za Rubla płacą - - - - - 2 M. 15 fen.
Za Guldena - - - - - 1 „ 68% „

Doniesienie o interesie.

Szanownej Publiczności miasta Bytomia i okolicy donoszę uniżenie, że mój sklep przeniósłem z **Bulewaru** na

ulicę tarnowicką Nr. 1

(naprzeciw kościoła staro-farnego).

Jestem w posiadaniu wszelkich **nowości na ubiory wiosenne** stószne na

PALETOTY, SURDUTY I MATERYE NA SPODNIĘ

sprowadzone z pierwszorzędnych fabryk, tak krajowych jak i zagranicznych i takowe odstepuje po najprzystępniejszych na czasie cenach.

Jedwabne i pikowe westy w wielkim wyborze.

Równocześnie polecam łaskawej uwadze mój doborowy skład **BIELIZNY DLA MEŹCZYŹN**, jako to: **koszule wierzchnie i nocne, kołnierzyki i mankiety.**

Przodki do koszul wierzchnich białe i kolorowe po tanich cenach.

Ubiory dla mężczyzn i chłopców

w wielkim wyborze od pojedynczych do najwykwintniejszych po nadzwyczaj **nizkich cenach.**

Szlipsy i krawaty dla mężczyzn w wielkim doborze.

NB. **Zamówione ubiory** według miary będą wykonane w moim warsztacie pod moim okiem prędko i czysto i pod gwarancją dobrego leżenia i obliczone po cenach przystępnych.

Przez postaranie się o jak najlepsze siły do pracy, jestem w stanie dostawić tylko dobrą pracę.

Podpisany uprasza Publiczność, tak miasta Bytomia jak i okolicy, ażeby dotychczasowe zaufanie, którym się cieszyłem, także i w nowym lokalu zachować raczyła.

Z uszanowaniem

Bytom.

Ernst Kutsche.

Zaszczytne świadectwa i uznania tysięcy rodzin i z urzędów domowych jak i urzędów państwowych i z sfer najwyższych.

Świetne dogodnie wynalazi badacza natury Ernst'a Flothow w „naturalnem“ pielęgnowaniu domu i ciała.

„Hautschutzwasser“

przeciw pasożytom skórnym itp. flaszka po 1 i 2 M.

„Haarschutzwasser“

przeciw różnym chorobom włosów. Flaszka 1 i 2 M.

„Mund u. Zahnschutzwasser“

przeciw bakterjom zębowym. Flaszka po 1 i 2 M.

„Antisept. Zahnpulver“

dla pielęgnowania zębów, w puszkach po 1/2 i 1 M.

Kto dba o swoje zdrowie, mech używa środków ku temu służących.

„Pflanzen-Pomade“

dla pielęgnowania włosów, w puszkach po 1 i 2 M.

„Pflanzen-Haaröl“

dla wzmożenia włosów, flaszka po 1 i 2 M.

„Vegetabil. Hautseife“

dla pielęgnowania skóry, sztuca po 60 fen. 3 szt. 1 50 M.

„Bleifreier Hautpuder“

dla dam i dzieci w puszkach po 1/2 i 1 M.

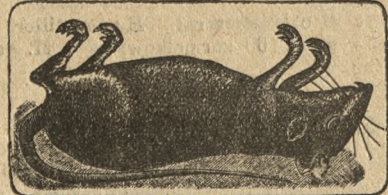
Od lat wielu wyborne środki zaradcze dla domu i rodziny:

Flothow'a „wolny od trucizny“ środek przeciw szczurom i myszom w pudełkach po 1 1/2, 3, 6, 12 M. z nauką użycia,

uwalnia domostwa najpewniej i w bardzo krótkim czasie od wszelkich szkodliwych szeszurów, myszy itp.

Flothow'a „wolne od trucizny“ droszek i tynktura przeciw robactwu w pudełkach i flaszkach po 1/2, 1, 2, 4, 7 1/2 M. z nauką użycia,

zabijają najpewniej i prędko każde robactwo jak to: szw. by, rusy, pluskwy, pchły, mole itp. i zniszczą do szęzętu niebezpieczne zarodki (jajka, larwy, pupile itp.)

Tylko w ten czas te środki prawdziwe, jeżeli opatrzone są znakiem na czele umieszczonym.

Katalogi, świadectwa, cenniki, sposoby użycia darmo i opłacone.

Główne zastępowstwo na Wrocław i okolicę: **Eduard Gross** nadworny dostawca Wrocław (Breslau) Neumarkt 42. — W Bytomiu n./O. (Beuthen a./O.) **Leon Schnurpfeil.**

Wszelkie gatunki **Wina we flaszkach**

z król. węgiersko-ziemskiej głównej piwnicy zbirowej w Budapeszcie.

polecamy po najtańszych oryginalnych cenach. Przy tej sposobności polecamy także nasze towary kolonialne (korzenne) po najtańszych cenach.

Józef Kaller, Henryk Kaller,
ulica Tarnowicka 24 **BYTOM.** ulica Krakowska 11.

500 lat stare stawn prawdziwe **sw. Jakoba krople żołądkowe.** Znak ochronny!

Wyborne przy cierpieniach żołądka i kataru, biszku kurcu żołądkowego i słabościom żęganu, zgadze, złym oddychaniu, kw. odbijaniu się, nudnościom, wómitach, wdęciach, żółtace, mleczu, wątroby i cierpieniach nerek, twardości brzucha i t. p.

Więcej przy objaśnieniu dołączonem do każdej flaszki. Krople Jakoba nie są żadnym środkiem tajemniczym. Części składowe podane są przy każdej flaszce.

Do dostania są prawie we wszystkich aptekach po 1 M. i 2 M. flaszka. Książkę „Krankentrost“ prześle każdemu darmo i opłaconą. Zamówić sobie jako takąową przez kartę pocztową w restalbo w składach. **Główny skład M. Schulz, Emmerich.**

Do dostania także: w Pytomiu: Stara apteka, w Tarnowskich Górach: w aptece Aesculap, w Katowicach: w aptekach, jak i we wszystkich aptekach Śląskich.

Fabryka pianinów A. Klose w Brzegu (Brieg),
Schlossplatz Nr. 9,
poleca fortepiany i pianina najlepszego fabrykatu, wieloletnia gwarancya, na odpłatę przyswała

1. Koncertowe pianino 850 M
2. Boudoir pianino 675-700 M
3. Gabinetowe pianino 575-600 M
4. Szkolne pianino 475 M
5. Angielski krotki fortepian od 1,000-1,500 M

Wierzch: orzechowe drzewo albo podobieństwo do hebanowego.

Dobre a używane instrumenta są także na składzie.

Szanownemu Duchowieństwu i panom nauczycielom dam jeszcze lepsze i korztnie usępstwa

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięćnie palących się **Cygar**

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30, 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina od najtańszego do najwyborniejszego gatunku.

Bytom. **FR. ZAWISCHA.**
Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowicka Nr. 36.

W skutek przeprowadzenia się sprzedam: jedno **Aquarium** z złotem i rybkami, 1 harmonium, 1 szafę do rzeczy i 1 do potraw, 4 obrazy olejne, 1 stoł z wysuwaniem, parę skrzynki i list, stare harmoniki, klataki dla ptaków itp.

Bytom. **F. Rutsch,** majster instram. muzycznych.

Słabość męską

ch ciąży w najokropniejszych, rzekomo nieuczalnych przypadkach, lecz gruntownie i bez przeszkody w zajęciu, oparty na 27-letniej praktyce **Prof. med. Dr. Bisenz** lekarz specjalny w chorobach płciowych.

Wiedeń, IX., Por ellangas. 31a. Także listownie wraz z opatrzeniem w lekarstwa.

Tamże do nabycia dzieło: „Die nännlichen Schwächezustände deren Ursachen und Heilung“, (14 wydanie). Cena 1 m. w znaczkach pocztowych.

Technicum Mittweida — Sachsen —
a) Maschinen-Ingenieur-Schule
b) Werkmeister-Schule.
— Vorunterricht frei. —

BAHNHOF-HOTEL
(E. Noak.)
Najwygodniejszy dla podróżnych.
Pokoje od 1,50 M.
Portyer przy każdym pociągu.